

APEL Ministrów Rolnictwa RP do – MATEUSZA MORAWIECKIEGO PREZESA RADY MINISTRÓW

! My – ministrowie rolnictwa sprawujący urzędy w okresie wolnej Polski, zapoczątkowane przemianami społeczno-gospodarczymi na początku lat 90-tych XX. wieku – wywodzący się z różnych opcji politycznych chcielibyśmy zwrócić uwagę, że konsekwencją bandyckiej agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę oprócz niewyobrażalnych ludzkich tragedii, śmierci wielu obywateli wolnego państwa – Ukrainy, a także jej strat gospodarczych i katastrofy humanitarnej narodu ukraińskiego jest również poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa żywnościowego Europy i Świata.

! Podziwiamy heroizm i męstwo narodu ukraińskiego i jego przywódców w walce z agresorem. Zwracamy jednak uwagę, że w obliczu znaczącego, a niewykluczone, że całkowitego ograniczenia eksportu zbóż i innych surowców rolnych z Ukrainy – będącej spichlerzem Europy jak i Federacji Rosyjskiej – z powodu embarga - oraz olbrzymich podwyżek cen środków do produkcji rolnej, takich jak np. nawozy mineralne, paliwa, energia elektryczna i gaz, a także zależnych od energii produktów i usług jak pasze, czy transport pojawia się znacząca presja na wzrost kosztów produkcji żywności. Zagraża to zarówno stabilności dochodów rolniczych, jak również zapewnieniu odpowiedniej ilości produkcji rolnej, od której zależy bezpieczeństwo żywnościowe Polski. Uważamy, że w perspektywie niestabilnej sytuacji na wschodzie należy rozważyć kształt zarówno polityki rolnej krajowej jak i unijnej, a także zredefiniować główne cele, jakie były dotąd stawiane. Potrzeba jasno sprecyzowanych działań w perspektywie najbliższych miesięcy jak i średnio- i długookresowej, na kolejne lata i dekady.

! Obecnie absolutnie kluczowym celem jest konieczność zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego krajów Europy i świata. Będzie się to wiązało z potrzebą dokonania dogłębnej analizy i rewizji Europejskiego Zielonego Ładu, w tym strategii realizowanych przez Wspólną Politykę Rolną (WPR), które z niego wynikają - Od Pola do Stołu oraz Strategii na rzecz Bioróżnorodności. Konieczna będzie, naszym zdaniem, zmiana priorytetów zawartych w tych strategiach realizujących Europejski Zielony Ład. Uważamy, że do czasu wypracowania, przy udziale środowisk rolniczych i reprezentacji konsumentów, nowych priorytetów i dokonania analiz, przy udziale miarodajnych rolniczych ośrodków naukowych, co do potencjalnych skutków ekonomicznych i społecznych Europejskiego Zielonego Ładu w rolnictwie, należy wstrzymać jego wdrażanie w całej Unii Europejskiej. Obie strategie i ekologiczne ambicje w nich zawarte takie jak ograniczenie stosowania pestycydów i nawozów, czy nadmierne, nie wynikające z zapotrzebowania rynkowego narzucanie rolnictwa ekologicznego już wcześniej wzbudzały obawy związane ze spadkiem wydajności a tym samym produkcji. Odpowiedzią na ograniczenia zawarte w Zielonym Ładzie jak również na niewyobrażalny wzrost cen nawozów azotowych może być bezpieczna technologia mikrobiologicznych produktów nawozowych stosowanych zarówno w zastępstwie nawożenia azotowego jak i wspomagająca ochronę roślin i nie wywierająca negatywnego wpływu na efektywność produkcji i ochronę środowiska.

! Podobne zadania stoją przed krajami członkowskimi w ramach polityk krajowych. O ile fakt uwzględnienia rolników w ogłoszonej przez Pana Premiera tzw. tarczy antyputinowskiej jest godny odnotowania o tyle należy zwrócić uwagę, że zostały w jej założeniach pominięte gospodarstwa, które dźwigają na sobie główny ciężar zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju czyli produkujące na rynek. Spośród ponad 1,3 mln gospodarstw rolnych w Polsce, niespełna 10% z nich wytwarza blisko 90% całkowitego wolumenu produkcji rolnej, a gospodarstwa o powierzchni powyżej 50 ha, stanowiące tylko 3% wszystkich gospodarstw w Polsce dostarczają ponad 75% rynkowej produkcji żywności. Działania zmierzające do ograniczenia wzrostu cen żywności proponowane w ramach tarczy powinny brać ten fakt pod uwagę w kontekście efektywności pomocy kierowanej do sektora rolniczego – vide: propozycja powszechnych dopłat 500 zł do ha do maks. powierzchni 50 ha UR.

! W naszej ocenie rząd powinien jednoznacznie ustalić priorytety dotyczące tego wsparcia uwzględniając rolę gospodarstw towarowych w zapewnieniu taniej i dobrej jakościowo żywności i skupić się na rozwiązaniach, które będą zapewniały ochronę także tej grupie gospodarstw i nie spowodują ich wykluczenia z planowanego wsparcia.

! Również w kontekście działań planowanych w ramach WPR należy zwrócić uwagę na rolę innowacyjności i rozwiązań cyfrowych związanych z rozwojem rolnictwa precyzyjnego i dążyć w ramach II filaru WPR do wspierania inwestycji wpływających na efektywność i obniżenie kosztów produkcji. Tutaj ważne są zarówno działania przyszłe proponowane w Krajowym Planie Strategicznym na lata 2023-2027 jak i dostępne w tej chwili, w tym przyznane w marcu br. dodatkowe wsparcie w ramach rezerwy kryzysowej WPR w kwocie ponad 45 mln euro dla Polski z możliwością uzupełnienia z budżetu krajowego do 200% tej kwoty (to razem daje ponad 600 mln zł). Te działania mają być zaplanowane i zgłoszone do KE do końca czerwca br. – one również muszą odnosić się do towarowej produkcji rolnej.

! W obliczu decyzji zmierzających do jak najszybszego trwałego uniezależnienia się energetycznego od Federacji Rosyjskiej koniecznie należy uwzględnić potencjał jaki mają gospodarstwa rolne w odniesieniu do rozwoju odnawialnych źródeł energii. Inwestycje w tym obszarze również powinny znaleźć się w grupie najintensywniej wspieranych w ramach środków unijnych i krajowych.

! Ponadto z uwagi na pogarszającą się sytuację klimatyczną, skutkującą w szczególności niedoborami wody na cele rolnicze, należy zintensyfikować i zmodyfikować działania wspierające inwestycje związane z retencją na obszarach wiejskich oraz z nawodnieniami w rolnictwie, ponieważ dotychczasowe działania nie przyniosły oczekiwanych efektów. Uzyskanie nawet kilkunastoprocentowej poprawy w zakresie dostępności wody na cele rolnicze będzie skutkowało poprawą wydajności przy ograniczeniu zużycia nawozów.

! Niniejszy apel podyktowany jest troską o przyszłość i bezpieczeństwo żywnościowe Polaków i wynika z naszych wieloletnich doświadczeń w sprawowaniu urzędów publicznych i działań na rzecz polskiej racji stanu. Uważamy, że w obecnej sytuacji, niezależnie od wyznawanych poglądów politycznych, powinniśmy wszyscy

skupić się na poszukiwaniu rozwiązań zmierzających do zapewnienia szerokorozumianego bezpieczeństwa naszego kraju i jego mieszkańców. Szczegółowe dyskusje o propozycjach rozwiązania problemów zasygnalizowanych w naszym wystąpieniu planowane są w ramach: XXI Europejskiego Kongresu Innowacyjnych Rozwiązań dla Obszarów Wiejskich i Rolnictwa z udziałem byłych ministrów rolnictwa, który odbędzie się w Warszawie w dniach 27-28.04.2022 oraz Europejskiego Forum Rolniczego, które odbędzie się w Warszawie w dniach 29-30.06.2022.

Jan Krzysztof Ardanowski, Artur Balazs, Janusz Byliński, Roman Jagieliński,
Jacek Janiszewski, Jarosław Kalinowski, Jerzy Józef Pilarczyk, Marek Sawicki,
Andrzej Śmietanko, Adam Tański.